

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Bathányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Septuaginta și Textul evreesc al Testamentului vechiu în biserica ortodoxă.

Studiu biblic, de Pr. Simeon Popescu, profesor. București, 1908.
— Ed. Librăria Națională. Preț 60 bani. —

(X.) Studii de natura aceluia, pe care îl avem în față, sunt foarte rare în literatura noastră, mai ales în literatura bisericească.

Numele autorului său e cunoscut însă și competența sa în acest domeniu de cunoștințe e incontestabilă. Originar din patria noastră, având și aici un trecut de activitate științifică teologică, elev al școlilor înalte teologice din apus, și-a păstrat criteriile de judecată în materie teologică, în senul adevărat și corect al tradițiilor ortodoxiei.

Din acest punct de vedere chiar e de importanță broșura, despre care este vorba aci, broșura din care vom da câteva din argumentațiunile și concluziile autorului, atrăgând atențiunea cetitorilor asupra importanței studiului, a cărui cetire se impune și ar fi de dorit să găsească cercuri cât de largi, mai ales între cei-ce ar trebui să se ocupe de studiul teologiei și nevoile reformării instituțiunilor noastre.

Se știe — ne spune autorul — că pe vremea lui *Ptolomeu Filadelful* (284—247 d. Hr.) textul evreesc al sfintei Scripturi s'a tradus în grecește. Tradițiunea aceasta e cunoscută sub numele *Septuaginta*, cu signatura obicinuită LXX. Ea a fost dela început considerată ca text, autentic normativ în biserica din răsărit, căreia i-a servit ca bază la dezvoltarea uriașei ei literaturi teologice, cum și la întocmirea minunatului ei cult. Tocmai pentru aceasta, (după cum vom vedea ulterior în acest studiu) toate *bisericile ortodoxe naționale* traducând biblia în limbile lor vorbite, textul LXX-ei l-au tradus, nu pe cel evreesc, întocmai cum din textul grecesc și-au tradus și cărțile rituale întemeiate pe LXX. . . . Dela un timp încoace însă s'a părăsit calea cea bătută de veacuri. În scrierile lor, învățații noștri teologi, clerici și civili se referă cu *preferință*, direct ori indirect, la *textul biblic evreesc*, nebăgând în seamă textul LXX-ei.

Cari sunt cauzele acestei abateri?

Autorul fost elev al facultății teologice din Lipsca, răspunde, că pe de-o parte, traducerea românească a *Societății biblice britanice*, a dat textul și pe de altă parte *cultura mai înaltă universitară a teologilor noștri*, sunt cauzele acestei metamorfoze.

Să le luăm la rând, amândouă motivele, să le punem în lumina în care le prezintă părintele preot Simeon Popescu.

*

Societatea biblică britanică, care a răspândit Scriptura în sute de limbi, a tipărit-o și românește (Edițiile: Goldner, Iași 1865, 1867 și 1869), făcută după o traducere germană.

Cum s'a făcut această traducere?

Ei: a) au tradus numai cărțile *primite de Reformați*, lăsând la o parte cărțile așa zise necanonice (ca *Înțelepciunea lui Solomon*, *Iisus Sirah* și a.); b) la tradițiune s'au ținut strâns verbal de textul nemțesc (cu greșeli gramaticale române proprii evreilor* din țara românească), tradus după textul cel evreesc; c) stăpâniți de curentul latinizării au dat o traducțiune latinizată, cu totul străină de firea limbii românești, peste tot și de limba cărților bisericești *îndeosebi*.

Autorul citează paralel cu textul ed. Goldner, *traducerea din Buzeu*, făcută după textul LXX-ei, arătând greșelile variantei cu litere latine sub următoarele rubrici: *Variante de nume și termini tehnici; variante cronologice; variante relative la împărțirea versurilor; variante în împărțirea textului; variante apropiate, îndepărtate, cu înțeles opus, variante referitoare la prorocii și dogme; plus texte sau mai multe, sau mai puține decât în cealaltă traducțiune.*

În 16 pagini se cuprind, în broșura din cestiune, numai comparațiuni de texte, cari dovedesc pe deplin viciositatea traducerii făcute după textul evreesc.

*) Exemple: Ps. 44. 1. Și între națiunile ne-ai împărțit. — Ps. 79. 5. Va arde pururea zelul tău ca foc. — Ps. 18. 47. Dumnezeu care mi-ai procurat răsunarea. — Ps. 119. „Schin“ în loc de „Șin“. — Ps. 58. 6. „dinții măselari ai leilor“, — în loc de „măselele“.

Pentru a stabili autenticitatea LXX-ei față cu textele evrești, cităm următoarele clarificări ale părintelui *Simeon Popescu*.

1. Așa cum îl avem (textul masoretic), el nu reprezintă altceva, decât combinațiunea rabinilor din veacul VI—IX. creștin. Și este de însemnat, că cel mai vechiu codice din *Pentateuh* cu text evreesc — plin de greseli, se înțelege — este abea din veacul al IX-lea creștinesc și cel mai vechiu codice din *Proroci* din veacul X. Celelalte codice mai vechi, cu nenumăratele lor variante ori s'au nimicit prin întrebuintare, ori s'au desființat prin Masoreți, pentru motive lesne de înțeles. Vedem dar, că *textul evreesc*, ori cât ar fi el de lăudat de către cei interesați, este departe de a avea valoarea autoritativă a autenticității nealterate.

2. Textul grecesc LXX. s'a stabilit: »Când variantele textului evreesc ajunseră, să primejduiască aflarea adevăratului cuvânt al lui Dumnezeu, atunci după dovezile clasice, ce urmară, a îngrijit providința pentru stabilirea nediscutabilă a textului autentic, nealterat, în care a depus adevăratul și genuinul cuvânt al lui Dumnezeu. A intrunit adevărat în Alexandria 72 de învățați, cari însuflați de Duhul Sfânt, din mulțimea codicelor ce le aveau la dispoziție, au stabilit cuvântul lui Dumnezeu autentic, genuin, depus de sfinții scriitori în sfințele Scripturi . . . *Testamentul Nou* când se referă la Testamentul vechiu, dacă nu reproduce liber, citează textul din LXX«.

Probele de text paralele și citațiuni din sf. Părinți, întăresc afirmațiunea autenticității textului grecesc-alexandrin din LXX.

A doilea moment, de încetățănire a textului evreesc neautentic în școlile noastre teologice — ceea-ce se potrivește nu numai pentru România, ci și pentru noi, — părintele protopresbiter *Simeon Popescu*, face următoarele constatări:

»Se știe, că la toate universitățile apusene studiul Bibliei se face nu după LXX, ci după textul evreesc, — cu, ori chiar fără ajutorul *Vulgatei*, al traducțiunii lui *Luther*, ori al altor traducțiuni. Și *neispitiți noștri tineri teologi*, cari nici idee nu aveau de deosebirea dintre LXX și textul evreesc, și cari *nu-și știau da seamă de însemnătatea ce o are LXX pentru biserica ortodoxă*, — intrați în vârtejul studiului biblic cu râvnă tinerească, ce făcură adepți ai vederilor profesate lor de pe înălțimea catedrei universitare. Iar înapoi în patrie, din ucenici, în scurtă vreme au ajuns *măestrii propovăduitori cu autoritate ai învățăturilor protivnice Bisericii*, pe care credeau că o servesc. Acestor propovăduitori le veni în ajutor facultatea teologică din *Cernăuț*, care orientându-se după *surorile ei reformate*, în studiul biblic, a părăsit textul LXX și se ocupă cu textul evreesc. Împrejurarea

aceasta îndrumă pe studenți spre traducțiunea »S. b. br.«

Față cu aceste constatări argumentate cu un aparat de savant și cu argumente ireductibile, asupra cărora nu insistăm din cauza restrângerii spațiului și cu scopul de a trimite pe cetitorii noștri la »izvor«, se cere »să se oprească izvorul de sminteală al textului evreesc« și precum »au făcut apusenii cu *Vulgata* ar trebui să se facă și la noi cu *Septuaginta*, cu text românesc după LXX«.

*

. . . Și se știe, că la apelul părintelui V. Morariu din Bucovina s'a produs un însemnat răsunset în România.

Oare scopul moral relativ în aceste șire și cel material, par'că adormit, — nu s'ar putea reuni într'o conștiință acțiunne?

Studiarea și lamurirea acestor chestiuni se impune.

S'auzim!

S. Secula.

Criteriul dogmatic în pictura bisericească.

Biserica este păstrarea vie a revelațiunii divine pentru toate timpurile. Ea este singură carea ne dă lumină clară și nefelzificată în economia divină cu privire la mântuirea omului, la împăcarea omului cu Dumnezeu.

Biserica, însă numai atâta vreme va stă neșgduită, câtă vreme va ținea cu rigoare la așezimintele sale dumnezești. Dar multe chestii au rămas nedefinite, neclarificate de sinoadele noastre bisericești, mai ales cu privire la icoană. Și aceasta din cauza că, cu cîntul icoanelor s'a ocupat lumea târziu, abia pe la sfârșitul periodului sinoadelor ecumenice. Chiar ultimul sinod ecumenic s'a ocupat cu chestia icoanelor, dar numai în general. În timpul mai nou comunele parohiale emulează întru pictarea bisericilor, dar câți pictori în atâtea forme fac una și aceeași icoană. Aceasta anomalie apoi produce rezenz. Îndoială în popor cu privire la autenticitatea icoanei.

Am înaintea mea icoană învierii Dui în 3 exemplare: Un exemplar este făcut de librăria diecezană din Curanbeș. Aci Hristos este înfășurat în o haină roșie, pe când s. Scriptura zice că Iosif, Nicodim și femeile cele cuvioase la înmormântare l-au înfășurat în jolj, și noi știm, că joljul este alb. curat.

Al doilea exemplar este făcut de o societate maghiară „Szt. György“ din Budapesta. Biserica rom. ort. din Buduș, — arhidieceză — voind adevărat să-și edifice biserică și neavând mijloacele materiale s'a p'us în legătură cu aceea firmă, plătește oameni, cari să umble din comună în comună cu acele icoane, făgăduindu-i aceea firmă, că din venitul realizat pe asta cale i. va cedă anumite procente și ei. În această icoană, Hristos este înfășurat ca un om plin de putere și vieată și nu ca un om chinuit de atâtea suferințe ce îndurase în zilele trecute. Aci este înfășurat în haină albă, ceea-ce este corect. Un ostaș — păzitor — are înfășurare de un copil de 15—16 ani. Observ, că această icoană are și un citat din s. Scriptură românesc brodat: „Eu sin învierea și vieată“.

Al treilea exemplar este făcut de . . . nu știu oine, tipărit pe hârtie. Hristos este înfățișat cu haină albă pe când ingerul este în veșmânt vânăt, ceea-ce însă nu este corect.

Iată câte deosebiri se află la una icoană în 3 exemplare.

Să vedem icona răstigniri. Aci Hristos este reprezentat, în urma suferințelor, cu capul plecat, când în dreapta, când în stânga. Picioarele puse și pironite când preste olaltă numai cu un cuiu, când separat fiecare picior cu câte un cuiu, ba în cazul al treilea și cu o bucată de lemn, formă de razim sub picioare. Această formă este și pe icoana imprimată cu aur pe tabla ceaslovului tipărit în Sibiu, cu litere latine și cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui metropolit actual, ceea-ce nu este corect, căci nu numai în biserica ort. dar preste tot în biserica creștină nu se află urme să se fi folosit un atare razim la picioarele lui Hristos când l'au răstignit. Cel puțin scriitorii timpului acela nu amintesc nimic despre aceasta.

Impunsătura în coastă încă imi face multă bătaie de cap. La toate icoanele de acest fel, câte le-am văzut, impunsătura e în coasta dreaptă. Cu un prilej privind icoana răstignirii împreună cu un Dn protopop, im făcu observarea, că nu e ortodoxă și respective corectă, întrebându-l, de ce nu e corectă? El im răspunse, că impunsătura trebuie să fie în coasta stângă, în inimă, căci numai atunci e ortodoxă. Iconografia ieromonachului Dr. Ilie Miron Cristea, la pag. 30 p. 8 încă zice: „... că Hristos are impunsătura suliiții în coasta dreaptă, conform uzului preferit în orient“.

Contrar acestor păreri și obiceiuri, Izidor de Onciul în al său „Manual de Archeologie biblică“, op carele este aprobat, din punct de vedere al ortodoxiei de metropolitul Bucovinei Silvestru, op care ni s'a propus și nouă în teologie, la §. 108. pag. 284 susține, că după îndătinata manuară a suliiții, și după poziția ostașului, ce a luat-o față în față cu Isus, urmează numai decât, că ostașul l-a străpuns pe Isus în coasta stângă. Aceasta cu atât mai vartos o susține susnumitul autor, cu cât și medicii mărturisesc, că la oamenii cari mor de spaimă și fiori învalișul inimii (pericordiul) se umple cu sânge apâtos. Curgând din rana lui Hristos deci astfel de sânge, urmează deci, că ostașul îi străpunse inima, de care impunsătura trebuia nesmintit să urmeze moarte deplină, chiar și atunci dacă Mântuitorul încă nu ar fi fost mort, ci numai leșinat.

Pe o cruce pictată dela librăria diecezană din Caransebeș, picioarele lui Isus sunt preste olaltă, ceea-ce este iarăși neortodox, de oare-ce iarăși Izidor de Onciul în opul amintit zice, că Plaut și tradiția susține că împărăteasa Elena împreună cu crucea a dăruit și 2 părechi de cuiu împăratului Constantin, din cari adevă 2 cuiu s'a folosit la mâni, iar celelalte 2 la picioare, și că despre 3 cuiu nu se află amintire nicăiri.

Cui deci să ne închinăm: „uzului preferit în orient“ cu impunsătura în coasta dreaptă, ori „ortodoxiei“ esprimită în opul lui Onciul, cu impunsătura în coasta stângă?

Cari icoane să le privim de ortodoxe și pe cari să le introducem în biserică?

Cu icoana s. m. Gheorghe încă nu stă lucrul mai bine. Unii îl pictează fără, iar alții cu cal, totdeauna îl vedem că străpunge cu sulita un bălaur, ceea-ce încă are înțeles, simbolizând acel bălaur pe Sătana, pe carele s. Gheorghe la învins cu curățania vieții sale, dându-ne și nouă pildă, că numai astfel putem și noi învinge pe Sătana. Cu toate, că are înțeles ca-

lul și bălaurul, după a mea părere, din icoana st.-lui Gheorghe ar trebui lăsată afară și pictat numai singur în uniformă de ostaș înarmat cu sulita. Aceasta mai ales la praznicare (icoana de sărutare), căci poporul în neștiința sa nu caută pe cine sărută de pe icoană, ci sărută calul ori bălaurul. Aceasta deosebire însă nu este chestie așa zicând de dogmă, căci corăspunde și în un mod și în altul.

O deosebire mai isbitoare aflăm la icoana Nașterei Domnului. Pe mai multe icoane aflăm pe Fecioara Maria culcată ca o lauză, ceea-ce oprește canonul 79 al sinodului VI. ecumenic. Tot pe aceasta icoană aflăm de multeori cai și asini, altă dată iarăși numai vite cornute. Tradiția poporală în colinzi spune însă că numai vite cornute au fost la nașterea Mântuitorului. Tot astfel oprește canonul 82 al aceluiași sinod de a picta pe Isus Hristos în forma de miel. Pre Fecioara Maria o vedem de multeori pe icoanele de târg, cu ipima străpunsă de mai multe sabii, ceea ce coresponde s. Scripturi, dar este un obicei, să zic și eu așa mai mult preferit în biserica occidentală, având ea un cult deosebit al „inimii“, cu deosebire un cult deosebit al inimii lui Hristos. Icoana s. Treimi încă o aflăm în două moduri pictată: odată împreună cu Fecioara Maria; altădată fără de ea. Pictarea s. Treimi cu Fecioara Maria după a mea părere nu e ortodoxă, căci dacă am admite așa ceva indirect am admite dogma despre „concepțiune imaculată“ sau despre concepțiunea supranaturală a Fecioarei Mariei, ceea-ce biserica orientală o răspinge cu toată puterea. Cu toate acestea forma de icoană a s. Treimi cu Fecioara Maria o văd și în „Iconografia lui Dr. Cristea, ca pictândă (acum deja va fi pictată) d'adrepă ușii principale la catedrala din Sibiu. O esențială deosebire aflăm în susnumitul op și cu privire la pictarea s. ev. Ioan. Anume la pag. 31 p. 11 zice că Ioan evangelistul trebuie pictat bătrân, alb; și nu tânăr ca la apusenii, pe când la pag. 112 a aceluiași op îl vedem tânăr fără barbă.

Iată deci, că în pictarea de icoane obvin chestii și deosebiri dogmatice, pe lângă alte deosebiri, cari chestii și deosebiri sunt contrare revelațiunii divine sau s. Scripturi, și aceasta e din cauza, ca cei mai mulți pictori nu sunt atenți la toate împrejurările, la toate considerațiunile, cari trebuie apreciate la pictarea unei icoane. Și nici decât nu putem pretinde dela un pictor, să știe toate criteriile, cari se recer la astfel de lucrări. Aceste numai un teolog bine instruit le poate ști.

Toate aceste deosebiri produc în popor oarecare nedumerire față de icoanele bisericesti, ceea-ce se mărește cu atât mai vartos, cu cât este încunjurat de o multime de iconoclaștii și este espus în fiecare moment ispitei.

Ar fi deci timpul, ca să ne cugetăm serios la unificarea picturii bisericesti. S. Sinod al României a făcut ceva în chestia icoanelor, dar paremi-se, că momentul acesta nu l'a atins.

Spre a aduce icoanele bisericesti în concordanță cu spiritul ortodoxiei, respective spre a delătura deosebirile amintite, cred a fi una și aceasta: Sinodul episcopesc, să angajeze un pictor anume spre acest scop, dândui toate înviațiunile, făcându-l cunoscut cu toate criteriile s. Scripturi, tradiției ortodoxe și apoi deobligând toate parohiile, să procure icoanele necesare de acolo, se înțalege pe un preț mai mic, de cum se vând acum.

În cât pe viitor ar fi bine, ca diecezele să trimită câțiva teologi — cari au aplicare cătră pictură,

— pe la academiile de pictură renumite, firește ca stipendiști, unde să se desăvârșască în arta picturii. În chipul acesta ar putea, ca fiecare dieceză să-și aibă pictorul său, întocmai cum își are arhitectul său pentru facerea planurilor de biserică.

Iar pictarea bisericilor cu icoane, să nu o permită nici unei păroșii, fără numai prin pictorul respectiv, căci decât să o picteze fără privire la criteriile dogmatice ale ortodoxiei, mai bine să rămână nepictată.

Stefan Stan,
presbiter.

Anastasia Șaguna

mama mitropolitului Andreiu.*)

— 1785 1836. —

— Reproducere din „Convorbiri Literare”. —

Se pare, că palatinul a împlinit rugarea arhiepiscopului, dând ordin în forma cerută de acesta. Abia trec însă câteva luni și arhiepiscopul se plânge palatinului într-o hârtie din 16 Martie 1815 că copiii lui Șaguna au fost ascunși dinaintea preotului catolic din Mișcolț, căruia îi încredințase dânsul, și duși pe furis în Pesta la neguțătorul gr.-neunit Grabovszky.¹⁾ Acest Atanasié Grabovszky unchiul Anastasiei — era om cu stare bună: negustor fruntaș cu legături întinse.²⁾ El se va fi milostivit de o nepoată, — care era în acelaș timp mamă îngrijitoare de soartea și sufletul copiilor săi — primind-o și ocrotind-o la sine. Abia trebe să fi venit Anastasia cu copiii chiar la începutul anului 1815, căci consiliul orașenesc din Pesta raportează în 24 Iunie al aceluiaș an chiar împăratului — așa depărtate valuri aruncase această chestie, ca o prevestire că unul din cei trei copilași va avea în viața sa mult de lucru cu împăratul — Acest raport arată, că copiii lui Șaguna se află împreună cu mama lor de 5 luni de zile în Pesta la Grabovszky, cercetând în fiecare Duminică și sărbători biserica „greco-valahă”, că au fost câtă vreme și în Viena unde copiii au cercetat școala grecească. în Viena se știe, că aveau rudeni în vestita familie a baronului Sipa.

Într-aceea tatăl copiilor, Naum cel scăpat atât în privința situației materiale, cât și a religiei străbune, — moare. Văduva Anastasia înaintea acum o petiție la locurile prea înalte, cerând să i-se dea voie a-și crește copiii în religia străbună. Rugarea ei însă nu află ascultarea. Din Viena i-se dă în 15 Iulie 1815 răspunsul categoric, că copiii trebuiesc crescuți în religia tatălui lor, care a fost catolic (3).

Dar Anastasia era, se vede, o femeie plină de energie și virtute creștinească, și nu se lăsă înduplecată, nici chiar prin porunci împărătești, a se deslipi de copilașii săi iubiți. Prin stăruința ei admirabilă, și și desigur cu ajutorul rudeniilor sale bogate și influente, a isbutit a se mai împotrivi câtăva vreme împlinirii acestei porunci împărătești. Abia trece însă un an, când îi sosește din Viena un nou ordin (data 30 Aug. 1817), prin care e provocată a-și da copiii numai decât în

grija arhiepiscopului Fischer, ca să fie crescuți de cătră acesta în credința romano-catolică.

Ce să facă acum biata femeie? Sufletul ei de mamă iubitoare și creștină evlavioasă se va fi cutremurat de gândul, că ar fi cu puțință să i-se smulgă cele trei odrasle cu forța dela sânul de mamă, și să se pomenească dintr'odată lipsită de copilașii, cari erau singura mângăere a văduviei sale. Ca un fior al morții va fi străbătut prin inima ei gândul acesta îngrozitor.

Primejdia era foarte aproape și inevitabilă. Se hotărăște totuși a mai face o încercare. Dacă nu poate înlătura cu desăvârșire pericolul, ce amenință cu sfârșire inima ei de mamă duioasă, cel puțin să-l micșoreze! Peste 13 zile (12 Septemvrie 1816), înaintează o nouă petiție, în care declară, că se va supune ordinului prea înalt și va plecă fără amănare cu copiii la Mișcolț, învoindu-se a-i crește în religia r.-cat., numai să nu fie despărțită de dânsii! Totodată rudeniile ei George și Naum Mutsu (în act. „Mucsul”) iau asupra lor îndatorirea de a ajuta cu bani, ca să-și poată crește copiii și promit, că nu vor împedeca educația ce era, acum definitiv hotărât, a se da acestor copii în religia romano — catolică.

Copiii ajung deci toți trei în mrejele catolicismului cuceritor, după cum era planul arhiepiscopului Fischer, și cum va fi fost într'un moment de sărăcie și de slăbiciune, intenția tatălui lor, a nefericitului Naum. Dar Anastasia, ca o mamă înțeleaptă și eroică, a știut să exercite asupra educației copiilor săi — fiind împreună cu dânsii — o influență statornică și cu mult mai hotărâtoare, decât s'o fi putut altera rezultatul oricăror forțări și măestrii pedagogice a catolicilor, recunoscuți de altfel, ca foarte iscusiți în materie de prozelitism religios.

Astfel vedem că în 12 Ianuarie 1822, băiatul cel mai mare Avreta, ajuns acum la vârsta de 19 ani, părăsește religia r. cat. și se întoarce iarăș la legea părinților săi declarând, că la acest pas s'a decis nesilit de nimeni, ci îndemnat numai de glasul convingerii. Într-o hârtie scrisă ungurește și adresată palatinului spune, că dorește să rămână în legea, în care s'a născut, deoarece „nici acum, după instrucția catolică nu simte nici o înclinație pentru aceasta religie”. Sperând că în viitor va fi cruțat de orice siluire în privința convingerilor sale religioase, cere protecția palatinului, ca să poată rămâne și pe mai departe în legea sa strămoșască, subscris Șaguna Ferentz.

Sora sa Ecaterina ar fi încercat și ea, însă fără succes, a trece dela catolicism iarăși la religia ortodoxă. Neputând obține permisiunea, probabil se va fi înmormântat de vie în chiluța vre-unei mănăstiri catolice, unde i-se vor fi ofilit tinărețele și speranțele. Despre ea nu mai aflăm nimic mai târziu. Popea, care amintește 2 surori ale lui Șaguna (Maria și Ecaterina), afirmă, că amândouă ar fi murit „mai de timpuriu, ca fete tinere”. Soarta din copilărie a Ecaterinei ne reamintește 2 cazuri asemănătoare, într-o câteva: al Agnetei Banffy⁽¹⁾ din sec. XVIII și chiar pe al Iuliei, sora lui Francisc Rákóczi II, dela începutul aceluiaș secol (2).

¹⁾ Aceasta a fost smulsă la vârsta de 11 ani, în 16 Iulie 1767, cu brnchiu militar (175 husari) de lângă mamă-sa, care voise a o crește în religia reformată, logodind-o cu vestitul cont Samuil Teleki. Dusă la Viena, ea trecu în 25 Ianuarie 1768 la religia catolică, fu crescută aci sub îngrijirea deaproape a Mariei Teresia, pe care lamentările desperatei mame nu o putură îndupleca a o reda familiei și logodnicului său, ci o mărită mai târziu după contele catolic Ioan Eszterházy. Cf. Marczali Henrik Magyarországtörténete III Károly-tól a bécsi kongresszusig, Budapest 1898, pag. 337 — 340.

²⁾ Cf Thaly Kálmán: „Il Rákóczi Ferencz' fejedelem ifjusága” Pozsony 1881, pag. 84 — 91.

¹⁾ Pestinum ad mercatorem eidem ritui Graeco-non unito admictum Grabovszky.

²⁾ A murit la 1840 în etate de 61 ani.

³⁾ „Probes dictae Anastasiae Mutsu in religione patris catholici educandus esse”.

Destul, că ea dispăre, pe când cu fratele ei Avreta, care ajunge și el negustor cu stare bună și cu vază în Pesta, ne întâlnim și mai târziu; în 18 Ianuarie 1248, îl vedem ajutându-l pe fratele său, ales atunci episcop în Ardeal cu suma de 1000 fl. (1), iar într'un manifest din 21 Mai 1848 îl găsim iscălit ca deputatul orașului Pesta: (Şaguna Fréta, pesti kèpviselö) (2).

Băiatul cel mai mic, Anastasiu începe cursul studiilor secundare în gimnaziul catolic din Mişcolţ și-l termină la vârsta de 18 ani, cu succes eminent, în cel din Pesta. Cunoaştem atestatul lui şcolar (dela Pesta 26 Decembrie 1826, în care se spune, că Anastasiu Şaguna e după religie: „romano catolic“, iar după naţiune „Hungarus“, că a cercetat în mod cuvîncios şcoala și biserica „(cele sfinte)“, că a obținut în studiul religiei nota, eminent, iar în limba maghiară, precum și „litere și științe“ a fost al 17-lea eminent între 103 conșcolari ai săi, dintre cari 32 erau eminenti.

Acest rezultat, atât de frumos, eră chemat a determina pe cei ce se interesau de soarta excelentului tânăr în deosebi pe bunul său protector, Atanase Grabovszky, care-i eră acum ca un părinte, să nu cruțe nici-o jertfă, ci să-i dea tot ajutorul posibil și trebuitor la continuarea studiilor. Ceeace se și întâmplă. Tot în Pesta, la universitatea „crăiască“ de acolo urmează în timp de 3 ani cursul de filosofie și drept, făcând studii serioase, a căror temeinicie se resimte mai târziu adeseori în scrierile lui, ca și în discursurile politice și în diferite acte, chiar și în cele oficiale.

Tocmai la începutul studiilor sale universitare a făcut și el un pas însemnat, pe care îl făcuse la 1822 fratele său Avreta, la vârsta de 19 ani. Ca ascultător, de filosofie în anul I, la 9 zile, după ce a împlinit vârsta legală de 18 ani, s'a întors și el în sânul bisericii strămoșești dând o declarație foarte categorică, în care spune, că studiind cu succes eminent în gimnaziile regești din Mişcolţ și Pesta și ocupându-se în mod sârguincios cu studiul religiei cunoaște din fir în păr principiile religiei romano-catolice, cu toate aceste „convingerea intimă sau inspirația lui îl îndeamnă să urmeze sfintele perceptive ale bisericii gr. orientale „me iuxta intinam meam convictionem aut influxum Sacra Graeco-orientalis Ecclesiae sequi velle, hisce declara“. Aceasta e „cea mai firmă hotărîre a lui (3), și fiindcă din studiul religiei a obținut nota eminent, se roagă a fi dispensat de obișnuitul examen, prevăzut în lege, de 6 săptămâni, pe care în cazul de față îl are de prisos (4).

Aici se curmă un început de dramă familiară, care îngrozise atât de mult între anii 1814 — 16 inima Anastasiei Şaguna și o va fi zbuciumat și mai târziu, în toată curgerea celor 10 ani, cât și-a știut pe Anastasiu al său ca fiind, oficial, de altă lege decât dăna. Trebuie fixat aici meritul deosebit al acestei femei și mame române, din trecut, împreună cu acestora și amintirea ei trebuie păstrată și venerată cu sfîntenie. Căci fără rotul ei de veghe neadormită, de inger păzitor e întrebare, dacă biserica noastră ar fi putut să aibă între cărmuitoarii săi un mitropolit ca Şaguna. S'ar fi

putut prea lesne, să-l pierdem pentru totdeauna, după ce eră trecut din copilărie la catolicismul dominant, care în decursul atâtor secole ne-a luat tot ce am avut mai de valoare, ne-a smuls destule talente, lăsându-ne orfani de cei ce prin iscusința minții lor ar fi putut să dea traiului nostru chinuit din trecut forma superioară a unei vieți sufletești mai dezvoltate. Ar fi fost pentru catolici un câștig însemnat de sigur, dar pentru noi o nespuse pierdere, dacă o soartă vitregă ar fi voit, să le dăm și această prețioasă contribuție, pe care voim să ne-o smulgă cu silă în persoana lui Şaguna. Și fără el unde am stă azi? Se întunecă gândul la aceasta întrebare.

Amintirea recunoscătoare va trebui deci să pună icoana Anastasiei alături ori chiar mai presus de a vestitei Doamne Despina, nevasta lui Neagoe Basarab, căci dacă aceasta a fost creștină bună și mamă duioasă, tot asemenea eră și Anastasia. Dacă legenda ne spune despre Despina, că sentimentul ei religios eră atât de adânc și puternic, încât a fost în stare a se lipsi de toate scumpeturile sale, ca să facă posibilă punerea sub coperiș a mănăstirii dela Argeș, în schimb despre Anastasia faptele ei și mărturiile istorice ne dau cea mai frumoasă și sigură dovadă, că și-a jertfit toată tihna vieții, și a pus tot sufletul, ca să salveze pe sama bisericii române pe fiul său, care aveă să înceapă și să ducă la bun sfârșit opera de organizare și desrobire a acestei biserici și a credincioșilor ei, încătușat de vreme.

Ziua de 29 Decembrie 1826, este tot atât de memorabilă, ca și ziua nașterii lui Şaguna (20 Decembrie 1808). Declarația latinească, subscrisă de el în această zi n'are numai o importanță biografică ci și una istorică națională întru cât printr'ansa autorul ei este redat, acum definitiv și în mod oficial, Bisericii strămoșești, căreia își va închina toată munca vieții și întreg restul zilelor sale.

Deacum înainte soarta lui e eproape hotărîtă, schimbându-se spre bine și rămânând statornică în această norocoasă întorsătură. Rugăciunile neinterupte ale Anastasiei n'au rămas fără ascultare, căci pe seama sufletelor bune și evlavioase a lăsat Dumnezeu bucuria izbânzii. Tăsătura itelor și a mreșilor, ce întinșeseră ursitoarele rele de timpuriu asupra copilului său, o vede acum căzând destrămată. În sufletul ei ușurat nădejdi mari încep să răsără, cu privire la viitorul talentului său Anastasiu, nădejdi, pe cari acesta în laborioasa și splendidă sa carieră de mai târziu nu numai le-a îndeplinit, ci a și trecut, probabil departe peste marginile lor.

Căci ursitoare bune luându-l acum în paza lor, au început a-i toarcă cu iscusință firul vieții. Si l-au tors meru c. atâta spor, până când acesta a început a se împleti și innodă cu firile vieții noastre naționale-bisericești, ca un fir al Ariadnei, menit să arate căările de scăpare, pe cari înaintând românimea ardeleană, a izbutit să iasă din labirintul întunecimei și sclăviei seculare și să-și îndrepte destinele srpe un viitor mai bun, pe care, după atâtea veacuri de patimi și asupriri îl merită acum cu prisosință.

La vârsta de 51 de ani, cu sufletul împăcat, se mută la cele eterne, evlavioasa Anastasia și fu înmormântată de preotul Ioan Teodorovits în 17 Ianuarie 1839, în cimitirul „Kerepesi“ din Pesta, în cripta familiei Grabovszky de Apadia (1).

Dr. I. Lupăș.

(1) „Anticritica“ Sibiu 1880, pag. 22 și „răspuns la Anticritica“ 1881. Pag. 40.

(2) Colecția de acte N. Hodoș, vol. III—IV, pag. 40, între Mss. Academiei Române.

(3) „Ut firmissimi mei propositi clarum praebeatur testimonium“

(4) Declarația această latinească dto „Pesthini 29 Decembris 1826“ e subscrisă astfel: „Anastasius Saguna Philosophiae in Regia Universitate I-um in annum Auditor“.

(1) După informațiile primite dela părintele Ion G. Murnu, preotul ortodox din Pesta, căruia îmi țin de datorință a-i mulțumi și pe calea aceasta, pentru comunicările, ce a grăbit a-mi da, cu toată bunavoința.

CRONICA.

Conferințele Asociațiunii din Arad. Încă înainte de sărbătorile crăciunului Asociațiunea aradană și-a dat signalul de conștientizată chemării sale, prin anunțarea unei serii de conferințe, dintre cari prima deja s'a și ținut în Duminică trecută, în sala festivă a institutului ped.-teol. din Arad. Sala destul de spațioasă a fost ticsită de publicul nostru aradan, care s'a prezentat în număr frumos, arătând interes față de fructele acestei creațiuni mărețe, a marelui și neuitatului arhieru Șaguna. — Conferința a fost ținută de Dl profesor Avram Sădean. Dnia-Sa a vorbit, despre „Originea Românilor și formarea limbei române“, espunând și confruntând cu pricepere temeinică și în formă atrăgătoare adevărul istoric și păreri diferite istorici, referitoare la tema aceasta. — Conferințele anunțate vor urma.

Cleopa.

Darul de Crăciun al Reginei Carmen Sylva. De crăciun regina a dăruit diferitelor familii serace din țară, ajutoare, cari la oaltă întrec suma de 45.000 franci.

Metropolitul Partenie. În urma unor acuzațiuni grave ce i-s-au adus pe calea publicității, Metropolitul Partenie al Moldovei și-a înaintat demisia, care i-a fost primită. Cu conducerea metropoliei din Iași a fost incredințat P. S. Sa Arhieru Ghenadie Băcăoanul, vicariul metropoliei. Fostul metropolit rămâne Arhieru, numindu-se Partenie Clinceni, și se va retrage la vre-o mănăstire.

Necrolog. Subscriși cu inimă zdrobită de durere, anunțăm rudeniilor noastre, amicilor și tuturor cunoscuților, cumcă prea iubitul și neuitatul nostru soț, ată, frate, moș și uică *Andronic Magheriu*, paroh român gr.-or. în Ohabaforgaci și membru în scaunul protopopesc al Belințului, după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul seu suflet în mâinile creatorului în 9/22 Ianuarie a. c. la oarele 10¹/₂ din zi, în etate de 60 ani, în al 35-lea an de preoție și al fericitei sale căsătorii. — În veci pomenirea lui! — Ohabaforgaci, la 9/22 Ianuarie 1909. Văd. Antița Magheriu, născ. Mioc, ca soție. Gheorge Magheriu, paroh, Titus Magheriu, student în drept, ca fiii. Văd. Silvia Dr. Fehér n. Magheriu, ca fiică. Ecaterina și Coriolan, ca nepoți. Iulia Magheriu născ. Petrovici, ca noră. Ana Popovici născ. Magheriu, ca soră. Lenca, Andronic, Nicolae și Dimitrie ca nepoți. Ioan Micleu, căpitan c. r. în retragere și soția Maria născ. Bogoevici, ca veri. Petru Mircu, inv. penz. și soția Maria născ. Mioc, ca cumnați.

Cronică bibliografică.

A apărut „*Luceafărul*“ Nr. 2 cu următorul Sumar: Oct. Goga „Noi ne'ntălnim“ (poezie). Al. Ciura „Aduceri aminte“ Elena Văcărescu „Fluierașul“ (poezie). I. Broșu „Baladă“ (poezie). C. N. Mibăilescu „Adrian“ (nuvelă). Simina Bran „Jale“ (poezie). Maria Cunțan „Căntece“ (poezie). G. Bogdan-Duică, Corespondentă din București: „Sanda“ de Al. G. Florescu. O. C. T.: „Baladele românești. Pagini streine: Eduard Douwes Dekker (Multatuli). Legendă arabă. — Dări de seamă: Mihail G. șpar: În vraja trecutului. — Ioan Bărseanu: Din pustiu. — Tudor Pamfilie: Cimitiruri românești. — Al. Ciura: Colinde. — Eleonora Borcia: Das Liebeslied und andere Erzählungen (trad.) — Adolf Schullerus: Siebenbürgisch-sächsisches Wörterburch. — Cronică: Scrisori din Bucovina. Biblioteci de popularizare. Congresul din Craiova. Conferințe în Brașov.

Premiile „Nobel“. Știri. — Bibliografie. — Poșta redacției. Ilustrațiuni. Vederi din România: La fântână. Vederi din România: La păscut. Cioban. Elena Văcărescu. Țărancă cu donițele. Eduard Douwes Dekker (Multatuli). Vederi din România. Vederi din România: La povești.

A apărut „*Albina*“ revistă populară Nr. 14 15, cu următorul sumar: Poezii: P. Dulfu, Vedenie. Din trecutul neamului: M. Sadovanu, Unirea (III). — Grig. Teodosiu, Comitetele Unirii. — Fl. Cristescu, Povestea neamului nostru: Povestirea V-a (Sfârșit). Povestiri: Em. Gârleanu, Chipuri de demult. — Pentru serbarea unirii: G. D. Mugur, Apoteoză: Cuză vodă și Unirea. — G. D. Mugur, Deșteptarea și unirea țărilor române. — Intâmplări din toată lumea.

Poșta Redacției.

S.—O. Am dat ordin în chestia cărților, cari de acum înainte se vor da recenzenților, după specialitate, — Nu vi-a pus'o la dispoziție, ergo rămâi cu pofta'n cuiu. Dar și altfel te-aș fi rugat la tratament cu mânuși.

Concure.

Pe baza incuviințării Ven. Conzistor gr.-or. rom. din Arad, de dto 12/25 Aug. Nr. 5082/1908, prin aceasta se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în „*Biserica și Școala*“, pentru capelania temporală de **clasa II. din Buzad**, sistemizată pe lângă veteranul paroh Andrei Popovici de acolo. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) jumătate din toate venitele parohiei și unume: a) sesiunea parohială, b) birul preoțesc de fiecare număr de casă 15 l. grâu, c) stolele usuate, d) cuartir în casa bisericii împreună cu grădina de legumi. — Alesul va suportă din al său dările publice, după cvota ce o va beneficia.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avizați să-și sustearnă recursele lor instruate cu documentele prescrise în alinia a doua a §-lui 17. din Reg. pentru parohii, adresate comitetului par. din Buzad, pe calea oficiului par. protopopesc din Lipova (Lippa).

În terminul susindicat, pe lângă observarea dispozițiunii din §. 20 a suscitatalui Regulament, reflectanții vor avea a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfta biserică din Buzad, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Buzad, 8/21 Sept. 190 .

1—3

Andrei Popovici m. p.,

Ioan Luca m. p.,

preș. com. par.

not. com. par.

În conțălegere cu *Ioan Cimponeriu* m. p., adm. protop.

Pe baza rezoluțiunii Ven. Conzistor dto 23 Decemvre 1908 Nrul 8169/908. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, pentru indeplinirea parohiei devenită vacantă în **Ghiroda**, (prezbiteratul Timișoarii) în urma trecerii la cele vecinice a parohului Ioan Pop.

Beneficiul parohial se compune din folosirea sesiunei parohiale și a căsii parohiale, după cari alesul va avea să poarte dările publice, apoi din stola normată și din birul uzitat împreună cu întregirea dotației preoțești dela stat conform stabilirii coalelor de fasiune. Văduva preoteasă se bucură de drepturile din §. 12 din Regulamentul pentru parohii.

Dela recurenți, se cere cvalificațiunea prescrisă în §. 17, alinea primă a Regulamentului pentru paro-

hii. Reflectanții vor avea să se prezinte în s. biserică din loc cu observarea §. 20, din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arăta desteritatea în rituale și în omiletică. Recursele sunt a se înainta la Prea On. oficiu pprezbiteral în Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyárvaros).

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Ghiroda, la 15/28 Nov. 1908.

1—3

Comitetul parohial.

Cu consensul pprezb. *Dr. Tr. Putici.*

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor aradan de sub Nr. 3036 B. 1908, pentru îndeplinirea parohiei vacante **T.-Cărand** de a **II-a clasă** se publică concurs cu termen de alegere la **30 zile** dela prima publicare.

Dotățiunea constă: 1) 12 iug. catastr. pământ arător cu compet. de pășunat și pădure. 2) dela 130 căși câte jumătate măsură cucuruz, ca bir. 3) stolele: îngropăciune mare, cu desiegare 8 cor., îngropăciune mică 2 cor., botez 1 cor., feștanie 40 fil. 4) Intregirea dotațiunei dela stat la cel fără VIII. clase: 389 cor 21 fil., în care e socotit și relutul de cuartir.

Alegândul preot conform §-lui 12 din Regulamentul pentru parohii, jumătate din beneficiul său va avea al da orfanilor decedatului preot Andrei Marchiș până la împlinirea anului dela moartea acestuia.

Reflectanții documentele lor adresate comitetului parohial, au a-le înainta la subscrisul în F.-Győrös, având până la alegere a se prezenta la sf. biserică din Cărand spre a cântă, predică ori celebră

1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Petru Scrib m. p.*, protopop.

Pe baza rezoluțiunei Ven. Conzistor dtto 23 Dec. 1908 Nrul 8113/908 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în **Izvin** (pprezviter. Timișorii), prin strămutarea parohului Vasile Terebent, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul parohial consistă din folosirea sesiunei parohiale și a venitelor de stolă și bir cum s'au stabilit în coalele de fasiune din partea Înaltului Guvern.

Parohia fiind de **clasa I** (primă) dela recurenți se cere ecalificațiunea prescrisă în § 17 al Regulamentului pentru parohii, alinea primă. Sarcinile publice după beneficiu le supoartă alesul.

Recursele ajustate cu documente originale sunt a se înainta la Prea On. Oficiu protoprezviteral în Temesvár-Gyárvaros (Timișoara-Fabric). Reflectanții vor avea să se prezente cu observarea §. 20 din Regulamentul pentru parohii în sf. biserică din loc ca să-și arate desteritatea rituală și omiletică

Alesul fără altă remunerație va fi obligat să catihizeze în ambele școale confesionale din comună.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Izvin la 30 Noemvre 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezbiterului: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

2—3

În temeiul rezoluțiunei Venerabilului Consistor dtto 23 Decemvre 1908 Nrul 814/908 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în **St. Andras** (Temes Szent András, pprezv. Timișorii), prin moartea parohului Iosif Rădneanț, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul se compune din folosirea sesiunei parohiale și a venitelor uzuat de stolă și de bir, cum se vor stabili aceste în coalele de fasiune din partea Înaltului Guvern.

Dela recurenți se cere ecalificațiunea pentru parohii de **clasa II-a** (doua), cum prescrie Regulamentul pentru parohii în §. 17 alinea a 2-a. Alesul fără altă remunerație e obligat să catihizeze la școala confesională din comună și să supoarte sarcinile publice după beneficiul său parohial.

Recursele ajustate cu documente originale sunt a se înainta la Prea On. Oficiu protoprezviteral din Temesvár-Gyárvaros (Timișoara-Fabric). Reflectanții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii în sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în rituale și în oratoria bis.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în St. Andras la 1/14 Decemvre 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezv.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

2—3

În urma rezoluțiunei Venerabil. Conzistor N-rul 6066/908 se escrie de nou concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Bucovaț** (pprezv. Timișorii), care parohie începe dela N-rul 1 și continuă inclusive până cu N-rul 92 în stânga drumului ce duce spre Moșnița, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan. Ca reflectanți să admit și recurenți cu ecalificația de **clasa a treia**.

Beneficiul se compune din folosirea sesiunei parohiale, stolele și birul uzuat, un altcum și intregirea dela stat conform ecalificației. Dările publice și ecalivalentul după beneficiul parohial le va solvi alesul.

Reflectanții pe lângă observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii au să se prezente în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea rituală și omiletică. Recursele ajustate cu documentele prescrise sunt a se așterne la Prea On. Oficiu protoprezviteral al Timișorii. Alesul va avea să provadă fără altă remunerație catihizarea în școala confesională alternativ cu celalalt paroh.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Bucovaț la 26 Octomvrie (8 Novembrie) 1908,

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezv. *Dr. Tr. Puticiu.*

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Rieni** — tractul Vașcoului — prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 400 cor. cvartir și grădină.

Ceice dorese a reflectă la acest post sunt poftiți a-și trimite rugările, ajustate conform regulamentului și adresate Comitetului parohial, oficiului ppreșc ort. rom. în Vaskoh, iar în vre-o Duminecă ori sărbătoare trebuie să se prezenteze la s. biserică din Rieni spre a se face cunoscut poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu adm. protopopesc.*

—□—

2—3

Pe baza înveștării Ven. Consistoriu diecezan de sub Nr. 8198/908, pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune, sistemizat pe lângă parohul Ioan Codrean din *Șiclău*, să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele sunt: 1) Una sesiune pământ comasat; 2) birul preotesc și 3) stolele uzuate, din cari toate alegându-l capelan va beneficia jumătate, având însă a suportă toate dările după partea sa.

Alegându-l capelan e îndatorat a catehiză în ambele școli confesionali din loc fără altă remunerațiune. Parohia fiind de *clasa primă*, dela recurenți se recere e valificațiunea pre-crisă în §-ul 17 alinea primă din Regulamentul pentru parohii.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din *Șiclău*, să vor așterne la oficiul protopopesc ort. rom. din Chișineu (Kisjenő) până la termenul concursual, având recurenții a se prezenta în vr'o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din *Șiclău*, pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale; ținând cont de dispozițiunile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Șiclău, 28 Decemvre v. 1908.

3-3

Ștefan Capra, preș., com., parohial. *Ioan Belle*, not., com., paroh.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu*, protoprezviter.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala II cu clasele superioare din *Buteni*, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarea dotație:

1. În bani gata dela parohie 600 cor. 2. Răscumpărarea bucatelor dela comuna politică 330 cor. 80 fil. 3. 16 metri de lemne dela foștii proprietari urbaniști à 5 cor. = 80 cor. 4. Pentru conferință 20 cor. 5) Pentru scripturistica 10 cor. 6. Stolele cantonale dela funcțiunile unde va servi peste 100 evr. 7) Locuință cu 2 odăi, antișambra, culină, cămară, grajd, cocină, pod și grădină (300 cor.) 8. Cvinovenalele legale după serviciul alegându-l. Pentru curatorat și încălzirea salei de învățământ se îngrijește separat parohia.

Dela recurenți se recere se aibă capacitatea și desteritatea de a înființă cor, respective de a conduce progresive corul deja înființat, ceace vor avea să documenteze prin atestat special, căci altcum nu va putea reflectă la stolele cantonale, dar nici recoursele nu i-se vor lua în considerare. Se recere apoi, se aibă 4 clase medii. Dela aceasta condiție însă comitetul după președere, poate face abatere.

Alesul e deobligat a provedea și cantoralul în biserică fără altă remunerațiune.

Recurenții sunt avizați, ca recoursele lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial gr. or. rom. din *Buteni*, să le subștearnă până la termenul susindicat la oficiul protopopesc în *Buteni* (*Butyin*) și să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic în sf. biserică sub durata concursului.

Din ședința com. par. ținută 16/29 Dec. 1908.

Iuliu Bodea, paroh, președinte.

În conțelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter inspector școlar. 3-3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți *Chișcou* și filiile — tractul *Vaşcou* — prin aceasta se publică concurs cu termen de alegere pe **2/15 Februarie** a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 200 cor.; zece cubule bucate prețuite în 120 cor. 250 porțiuni fân à 48 fil. = 120 cor.; 250 fuioare à : 0 fil. = 50 cor.; 7 stângini de lemne à 16 cor. = 112 cor., total 602 cor.; iar pentru încălzitul salei de învățământ 3 stângini de lemne, cvartir și grădină.

Cei ce doresc a reflectă la acest post sunt poștiți a-și înaintă rugările lor, instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial, oficiului ppopesc ort. rom. în *Vaşcou*, iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezenteze la sf. biserică din *Chișcou* spre a-și arăta desteritatea în tipic și rituale.

3-3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. protopopesc.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din *Bălăeni* — tractul *Vaşcou* — prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 400 cor., cvartir, grădină de legumi și venitele cantonale.

Cei ce doresc a reflectă la acest post sunt poștiți a-și înaintă rugările lor instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial, oficiului protopopesc al *Vaşcou*, iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezenteze la s. biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. drotopopesc.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din *Săud* — tractul *Vaşcou* — se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: în bani 300 cor., zece metri lemne, venitele cantonale, cvartir și grădină.

Cei ce reflectează la acest post sunt poștiți a-și înaintă rugările provăzute cu documentele rec rute subsemnatului în *Segyest p. Riény* și a se prezenta în vre-o Duminecă la s. biserică spre a face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. protopopesc.

Licitațiune minuendă.

În urma rezoluțiunei Venerabilului Consistor dto 15/28 Noemvre 1908 N-rul 7559/908 prin aceasta se scrie concurs de licitațiune minuendă pentru zidirea unei nouă biserici și pentru iconostas în *Becicherecul-mic* (*Kis-Beckerek*, protoprezviterat *Timișorii*) cu termenul pe ziua de **30 Ianuarie (12 Februarie)** 1909 la 10 oare a. m., în școala confesională d'acolo.

Planurile și preliminarele de spese se pot vedeă la concernintele oficiu parohial. Condițiunile de licitațiune se vor publică și înainte de începerea licitațiunei.

Prețul de esclamarie pentru zidirea bisericii este 13.194 cor., iar pentru iconostas 2290 cor.

Reflectanții vor avea să depună vadiul de 10% (zece), ori în numărar ori în hârtii de valoare, ce sunt primite și la întreprinderi de ale statului.

Comitetul își rezervă dreptul de a lucrările în întreprindere, fără privire la rezultatul licitațiunei, a celui reflectant, care dă mai multă garanță materială și morală. Pentru participare la licitație comuna bisericească n'are nici un obligament față de licitanți.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în *Becicherecul-mic* la 7/20 Decemvre 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb. *Dr. Tr. Puticiu*.